Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2013. gada 26. februārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Gaisa transports — Regula (EK) Nr. 261/2004 — 6. un 7. pants — Tieši savienotais reiss — Kavēšanās konstatēšana, ielidojot galamērķī — Trīs stundas ilga vai ilgāka kavēšanās — Pasažieru tiesības saņemt kompensāciju

Lieta C-11/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Bundesgerichtshof* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2010. gada 9. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 11. janvārī, tiesvedībā

Air France SA

pret

Heinz-Gerke Folkerts ,

Luz-Tereza Folkerts .

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], priekšsēdētāja vietnieks K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] (referents), M. Bergere [*M. Berger*], E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], U. Lehmuss [*U. Lõhmus*], A. Prehala [*A. Prechal*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*], Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*] un K. Vajda [*C. Vajda*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 27. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Air France SA* vārdā - *G. Toussaint*, *Rechtsanwalt*,

— Vācijas valdības vārdā - *J. Kemper*, pārstāve,

— Francijas valdības vārdā – *G. de Bergues* un *M. Perrot*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *C. Colelli*, *avvocato dello Stato*,

— Polijas valdības vārdā – *M. Szpunar*, pārstāvis,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *S. Ossowski*, pārstāvis, kam palīdz *D. Beard*, *barrister*,

— Eiropas Komisijas vārdā – *K. Simonsson* un *K.-P. Wojcik*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 11. februāra Regulas (EK) Nr. 261/2004, ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr. 295/91 (OV L 46, 1. lpp.), 6. un 7. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp sabiedrību *Air France SA* (turpmāk tekstā – "*Air France*") un *H. G. Folkerts* k-gu un *L. T. Folkerts* k-dzi, kurai bija rezervācija lidojumam no Brēmenes (Vācija) uz Asunsjonu (Paragvaja) ar pārsēšanos Parīzē (Francija) un Sanpaulu (Brazīlija), par viņai radīto zaudējumu atlīdzināšanu kavēšanās dēļ, ar kādu viņa ielidoja galamērķī.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

3 Konvenciju par dažu starptautiskā gaisa transporta noteikumu unifikāciju (Monreālas konvencija), kas 1999. gada 28. maijā noslēgta Monreālā, Eiropas Kopiena parakstīja 1999. gada 9. decembrī, un tā Kopienas vārdā tika apstiprināta ar Padomes 2001. gada 5. aprīļa Lēmumu 2001/539/EK (OV L 194, 38. lpp.).

4 Monreālas konvencijas 17.–37. pants veido tās III nodaļu ar nosaukumu "Pārvadātāja atbildība un zaudējumu kompensācijas apjoms".

5 Šīs konvencijas 19. pantā ar nosaukumu "Aizkavēšanās" ir noteikts:

"Pārvadātājs ir atbildīgs par zaudējumiem, kas radušies pasažieru, bagāžas vai kravas gaisa pārvadājuma aizkavēšanās dēļ. Tomēr pārvadātājs nav atbildīgs par zaudējumiem, kas radušies dēļ aizkavēšanās, ja viņš pierāda, ka viņš, viņa darbinieki un aģenti veikuši visus pamatoti nepieciešamos pasākumus, lai izvairītos no zaudējumiem, vai arī viņam vai viņiem nebija iespējams veikt šādus pasākumus."

6 Ar minētās konvencijas 22. panta 1. punktu tiek ierobežota pārvadātāja atbildība par zaudējumiem, kas radušies pasažieriem kavēšanās gadījumā, ar 4150 īpašajām aizņēmumtiesībām par katru pasažieri.

Savienības tiesības

7 Regulas Nr. 261/2004 preambulas 1.–4. apsvērumā un 15. apsvērumā ir paredzēts:

"(1) Kopienas rīcībai gaisa satiksmes nozarē cita starpā ir jābūt vērstai uz to, lai nodrošinātu augsta līmeņa pasažieru aizsardzību. Turklāt ir jāņem vērā vispārējās patērētāju aizsardzības prasības.

(2) Iekāpšanas atteikums un lidojumu atcelšana vai ilga kavēšanās rada nopietnas problēmas un sarežģījumus pasažieriem.

(3) Lai gan Padomes 1991. gada 4. februāra Regulā (EEK) Nr. 295/91, ar ko nosaka kopīgus noteikumus iekāpšanas atteikuma kompensācijas sistēmai regulārajā gaisa satiksmē [(OV L 36, 5. lpp.)], paredzēja pamatprasības pasažieru aizsardzībai, tādu pasažieru skaits, kam ir atteikta iekāpšana pret to gribu, joprojām ir pārāk augsts, tāpat kā to pasažieru skaits, kuru lidojumi ir atcelti bez iepriekšēja brīdinājuma un kuru lidojumi ir ilgi kavējušies.

(4) Tādēļ Kopienai ir jāpaaugstina ar minēto regulu noteiktie aizsardzības standarti, lai pastiprinātu pasažieru tiesības un nodrošinātu, ka gaisa pārvadātāji strādā liberalizētā tirgū atbilstīgi saskaņotiem nosacījumiem.

[..]

(15) Par ārkārtējiem apstākļiem uzskata apstākļus, kuros gaisa satiksmes pārvaldības lēmums attiecībā uz konkrētu gaisa kuģi konkrētā dienā izraisa ilgu kavēšanos, kavēšanos līdz nākamajai dienai vai viena vai vairāku šā gaisa kuģa lidojumu atcelšanu, pat ja attiecīgais gaisa pārvadātājs ir veicis visus iespējamos pasākumus, lai izvairītos no lidojumu kavēšanās vai atcelšanas."

8 Regulas Nr. 261/2004 1. panta ar nosaukumu "Priekšmets" 1. punktā ir paredzēts:

"Šī regula saskaņā ar tajā precizētajiem nosacījumiem paredz pasažieru tiesību minimumu gadījumos, kad:

a) pasažieriem pret to gribu atsaka iekāpšanu gaisa kuģī;

b) lidojums ir atcelts;

c) lidojums kavējas."

9 Regulas Nr. 261/2004 2. pantā ar nosaukumu "Definīcijas" ir noteikts:

"Šajā regulā:

[..]

h) "galamērķis" ir galamērķis, kas norādīts uz biļetes, kuru uzrāda pie reģistrācijas letes, vai, tieši savienoto reisu gadījumā, pēdējā reisa galamērķis; pieejamus alternatīvus reisus ar pārsēšanos neņem vērā, ja ievēro sākotnēji plānoto ielidošanas laiku;

[..]."

10 Regulas Nr. 261/2004 5. pantā ar nosaukumu "Atcelšana" ir paredzēts:

"1. Ja atceļ lidojumu, attiecīgajiem pasažieriem:

a) apkalpojošais gaisa pārvadātājs piedāvā atbalstu saskaņā ar 8. pantu un

b) apkalpojošais gaisa pārvadātājs piedāvā atbalstu saskaņā ar 9. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 2. punktu, kā arī maršruta maiņas gadījumā, ja plānojamais jaunā reisa izlidošanas laiks ir vismaz dienu pēc atceltā reisa izlidošanas laika, atbalstu, kas paredzēts 9. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā, un

c) ir tiesības saskaņā ar 7. pantu no apkalpojošā gaisa pārvadātāja saņemt kompensāciju, ja vien:

i) pasažieri nav informēti par atcelšanu vismaz divas nedēļas pirms paredzētā izlidošanas laika vai

ii) pasažieri nav informēti par atcelšanu mazāk nekā septiņas dienas pirms paredzētā izlidošanas laika un viņiem nav piedāvāta maršruta maiņa, sakarā ar kuru viņi var izlidot ne vairāk kā vienu stundu pirms iepriekš paredzētā izlidošanas laika un sasniegt savu galamērķi mazāk nekā divas stundas pēc paredzētā ielidošanas laika, vai arī

iii) pasažieri nav informēti par atcelšanu mazāk nekā septiņas dienas pirms paredzētā izlidošanas laika un viņiem nav piedāvāta maršruta maiņa, sakarā ar kuru viņi var izlidot ne vairāk kā vienu stundu pirms iepriekš paredzētā izlidošanas laika un sasniegt savu galamērķi mazāk nekā divas stundas pēc paredzētā ielidošanas laika.

[..]

3. Apkalpojošajam gaisa pārvadātājam nav jāmaksā kompensācija saskaņā ar 7. pantu, ja tas var pierādīt, ka lidojuma atcelšanu ir izraisījuši ārkārtēji apstākļi, no kuriem nevarētu izvairīties pat tad, ja tiktu veikti visi iespējamie pasākumi.

[..]"

11 Regulas Nr. 261/2004 6. panta ar nosaukumu "Kavēšanās" teksts ir šāds:

"1. Ja apkalpojošais gaisa pārvadātājs atbilstīgi paredzētajam izlidošanas laikam paredz lidojuma kavēšanos:

a) divas stundas vai ilgāk attiecībā uz 1500 kilometru vai mazāka attāluma lidojumiem vai

b) trīs stundas vai ilgāk attiecībā uz lidojumiem Kopienas iekšienē vairāk nekā 1500 kilometru attālumā un visiem citiem lidojumiem 1500 līdz 3500 kilometru attālumā, vai arī

c) četras stundas vai ilgāk attiecībā uz visiem lidojumiem, uz ko neattiecas a) vai b) apakšpunkts,

apkalpojošajam gaisa pārvadātājam ir jāsniedz pasažieriem:

i) 9. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 2. punktā minētais atbalsts un

ii) ja paredzams, ka izlidošanas laiks ir vismaz nākamajā dienā pēc iepriekš paredzētā izlidošanas laika, 9. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minētais atbalsts, un

iii) ja lidojums kavējas vismaz piecas stundas, 8. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētais atbalsts.

2. Minēto atbalstu sniedz iepriekš minētajās katram attālumam atbilstošajās laika robežās."

12 Regulas Nr. 261/2004 7. pantā ar nosaukumu "Tiesības saņemt kompensāciju" ir paredzēts:

"1. Ja ir izdarīta atsauce uz šo pantu, pasažieri saņem kompensāciju šādā apmērā:

a) EUR 250 par visiem lidojumiem 1500 kilometru vai mazākā attālumā;

b) EUR 400 par visiem lidojumiem Kopienas iekšienē vairāk nekā 1500 kilometru attālumā un par visiem citiem lidojumiem 1500 līdz 3500 kilometru attālumā;

c) EUR 600 par visiem lidojumiem, uz ko neattiecas a) vai b) apakšpunkts.

Nosakot attālumu, ņem vērā pēdējo galamērķi, kurā iekāpšanas atteikums vai lidojuma atcelšana ir par iemeslu tam, ka pasažieris ielido ar kavēšanos pēc paredzētā laika.

2. Ja pasažieriem saskaņā ar 8. pantu piedāvā mainīt maršrutu līdz to galamērķim, izmantojot citu lidojumu, kura ielidošanas laiks nepārsniedz sākotnēji rezervētā lidojuma paredzēto ielidošanas laiku:

a) par divām stundām attiecībā uz visiem lidojumiem 1500 kilometru vai mazākā attālumā vai

b) par trim stundām attiecībā uz visiem lidojumiem Kopienas iekšienē vairāk nekā 1500 kilometru attālumā un visiem citiem lidojumiem 1500 līdz 3500 kilometru attālumā, vai arī

c) par četrām stundām vai vairāk attiecībā uz visiem lidojumiem, uz ko neattiecas a) vai b) apakšpunkts,

apkalpojošais gaisa pārvadātājs var 1. punktā paredzēto kompensāciju samazināt par 50 %.

[..]"

13 Regulas Nr. 261/2004 8. panta ar nosaukumu "Tiesības saņemt atlīdzinājumu vai mainīt maršrutu" teksts ir šāds:

"1. Ja ir izdarīta atsauce uz šo pantu, pasažieriem dod iespēju izvēlēties:

a)

— vai septiņās dienās saskaņā ar 7. panta 3. punktu saņemt biļetes pilnas cenas atlīdzinājumu tās summas apmērā, par kuru tā ir pirkta, attiecībā uz to ceļojuma daļu vai daļām, kas nav veiktas, un attiecībā uz jau veikto daļu vai daļām, ja lidojumam vairs nav jēgas, ņemot vērā pasažiera sākotnējo ceļojuma plānu, attiecīgā gadījumā kopā ar

— atpakaļceļa lidojumu uz sākotnējo izlidošanas vietu pēc iespējas agrāk;

b) vai arī mainīt maršrutu, izmantojot pielīdzināmu apstākļu pārvadājumus, līdz to galamērķim pēc iespējas agrāk; vai arī

c) mainīt maršrutu, izmantojot pielīdzināmu apstākļu pārvadājumus, līdz to galamērķim vēlākā dienā atbilstīgi pasažiera vēlmēm, ja ir pieejamas brīvas vietas.

[..]"

14 Regulas Nr. 261/2004 9. pants ar nosaukumu "Tiesības uz aprūpi" ir formulēts šādi:

"1. Ja ir izdarīta atsauce uz šo pantu, pasažieriem bez maksas piedāvā:

a) ēdināšanu un atspirdzinājumus samērīgā attiecībā pret gaidīšanas laiku;

b) izmitināšanu viesnīcā:

— ja kādā vietā ir jāuzturas vienu vai vairākas naktis vai

— ja kādā vietā ir jāuzturas ilgāk, nekā pasažieris bija plānojis;

c) transportu no lidostas uz izmitināšanas vietu (viesnīcu vai citu vietu).

2. Turklāt pasažieriem piedāvā bez maksas veikt divus telefona zvanus, nosūtīt divas teleksa vai faksa ziņas vai arī divas elektroniskās vēstules.

3. Piemērojot šo pantu, apkalpojošais gaisa pārvadātājs īpašu uzmanību pievērš personu ar ierobežotām pārvietošanās iespējām un to pavadītāju vajadzībām, kā arī to bērnu vajadzībām, kas ceļo bez pavadības."

15 Regulas Nr. 261/2004 13. pantā ar nosaukumu "Tiesības uz atlīdzinājumu" ir noteikts:

"Ja apkalpojošais gaisa pārvadātājs izmaksā kompensāciju vai pilda citas saistības, kas izriet no šīs regulas, šīs regulas noteikumus nevar interpretēt kā tādus, kas ierobežo pārvadātāja tiesības prasīt kompensāciju no kādas personas, tostarp trešām pusēm, saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem. Šī regula nekādā ziņā neierobežo apkalpojošā gaisa pārvadātāja tiesības prasīt atlīdzinājumu no ceļojuma rīkotāja vai citas personas, ar kuru minētajam pārvadātājam ir līgums. Tāpat šīs regulas noteikumus nevar interpretēt kā tādus, kas ierobežo ceļojumu rīkotāja vai trešās personas, kas nav pasažieris un ar kuru gaisa pārvadātājam ir līgums, tiesības prasīt atlīdzinājumu vai kompensāciju no gaisa pārvadātāja saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem."

Pamatlietas fakti un prejudiciālie jautājumi

16 *L. T. Folkerts* k-dzei bija rezervācija lidojumam no Brēmenes uz Asunsjonu ar pārsēšanos Parīzē un Sanpaulu.

17 Atbilstoši sākotnēji paredzētajam plānojumam lidmašīnai ar *L. T. Folkerts* k-dzi bija jāizlido no Brēmenes 2006. gada 16. maijā plkst. 6.30 un jāielido Asunsjonā, tās galamērķī, šīs pašas dienas plkst. 23.30.

18 Sabiedrības *Air France* veiktais lidojums no Brēmenes uz Parīzi kavējās un lidmašīna izlidoja tikai īsi pirms plkst. 9, proti, ar aptuveni divarpus stundu kavēšanos salīdzinājumā ar paredzēto izlidošanas laiku. *L. T. Folkerts* k-dze, kurai bija iekāpšanas kartes visam ceļojumam jau pirms izlidošanas no Brēmenes, ielidoja Parīzē tikai tad, kad savienotajam reisam uz Sanpaulu paredzētā sabiedrības *Air France* lidmašīna bija jau izlidojusi. *Air France* rezervēja *L. T. Folkerts* k-dzei vēlāku reisu uz Sanpaulu. Novēlotas ierašanās dēļ Sanpaulu *L. T. Folkerts* k-dze nokavēja sākotnēji paredzēto savienoto reisu uz Asunsjonu. Tāpēc Asunsjonā viņa ielidoja tikai 2006. gada 17. maijā plkst. 10.30, proti, ar 11 stundu kavēšanos salīdzinājumā ar sākotnēji paredzēto ielidošanas laiku.

19 Sabiedrībai *Air France* pirmajā instancē un pēc tam apelācijas instancē tika piespriests atlīdzināt *L. T. Folkerts* k-dzei zaudējumus, tostarp it īpaši atbilstoši Regulas Nr. 261/2004 7. panta 1. punkta c) apakšpunktam summu EUR 600 apmērā.

20 Pēc tam *Air France* iesniedza "Revision" sūdzību *Bundesgerichtshof* [Federālajā Augstākajā tiesā].

21 Iesniedzējtiesa uzskata, ka minētās sūdzības iznākums ir atkarīgs no tā, vai *L. T. Folkerts* k-dzei ir tiesības no *Air France* saņemt kompensāciju saskaņā ar Regulas Nr. 261/2004 7. pantu.

22 Iesniedzējtiesa norāda, ka *L. T. Folkerts* k-dzei ir tiesības saņemt kompensāciju EUR 600 apmērā tikai tad, ja Tiesas judikatūra (2009. gada 19. novembra spriedums apvienotajās lietās C-402/07 un C-432/07 *Sturgeon* u.c., Krājums, I-10923. lpp.) – kas tāpat atzīst pasažiera tiesības saņemt kompensāciju saskaņā ar Regulas Nr. 261/2004 7. panta 1. punktu ilgas kavēšanās gadījumā – ir piemērojama arī gadījumā, ja nav bijusi kavēšanās salīdzinājumā ar paredzēto izlidošanas laiku šīs regulas 6. panta 1. punkta izpratnē, bet galamērķis tomēr tika sasniegts ar trīs vai vairāk stundu kavēšanos salīdzinājumā ar sākotnēji paredzēto ielidošanas laiku.

23 Tādējādi iesniedzējtiesas skatījumā jautājums, vai atbildētājas norādītās tiesības saņemt kompensāciju ir pamatotas, ir atkarīgs no tā, vai ir iespējams piemērot Regulas Nr. 261/2004 7. panta 1. punktu arī tad, ja nav kavēšanās šīs regulas 6. panta 1. punkta izpratnē. *Bundesgerichtshof* uzskata, ka iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *Sturgeon* u.c. pamatojums neļauj noteikt, vai, lai rastos tiesības saņemt kompensāciju saskaņā ar Regulas Nr. 261/2004 7. panta 1. punktu, galvenais ir vienīgi, ierodoties galamērķī, konstatētās kavēšanās ilgums vai arī tiesību uz kompensāciju kavēšanās dēļ priekšnoteikums ir turklāt tāds, ka ir izpildīti šīs regulas 6. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumi, proti, jau attiecīgais lidojums ir noticis ar tādu kavēšanos, kas pārsniedz šajā tiesību normā noteiktos laikposmus.

24 Šādos apstākļos *Bundesgerichtshof* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai reisa pasažierim ir tiesības saņemt [Regulas Nr. 261/2004] 7. pantā minēto kompensāciju, ja viņa reiss kavējās par tādu laikposmu, kas nepārsniedz [šīs] regulas 6. panta 1. punktā noteiktos laikposmus, tomēr pēdējo galamērķi sasniedza ar vismaz trīs stundu kavēšanos salīdzinājumā ar paredzēto ielidošanas laiku?

2) Gadījumā, ja uz pirmo jautājumu tiek sniegta noliedzoša atbilde:

ja lidojums sastāv no vairākiem posmiem, vai jautājumā par to, vai notiek kavēšanās Regulas [Nr. 261/2004] 6. panta 1. punkta izpratnē, ir jāņem vērā katrs atsevišķais lidojuma posms vai attālums līdz pēdējam galamērķim?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

25 Uzdodot savu pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 261/2004 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, pamatojoties uz šo pantu, ir jāmaksā kompensācija tieši savienota reisa – kurš kavējās par tādu laikposmu, kas nepārsniedz minētās regulas 6. pantā noteiktos laikposmus, tomēr galamērķi sasniedza ar trīs vai vairāk stundu kavēšanos salīdzinājumā ar paredzēto ielidošanas laiku – pasažierim.

26 Pirmām kārtām, ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 261/2004 mērķis, kā izriet no tās 1. panta 1. punkta, ir piešķirt lidmašīnas pasažieriem tiesību minimumu, ja šie pasažieri nonāk trīs atšķirīgās situācijās, proti, iekāpšanas atteikums pret pasažieru gribu, lidojuma atcelšana un visbeidzot lidojuma kavēšanās.

27 No Regulas Nr. 261/2004 2. panta, kurā ir izklāstītas šīs regulas definīcijas, izriet, ka, pretēji iekāpšanas atteikumam un lidojuma atcelšanai, lidojuma kavēšanās šajā pantā gan nav definēta.

28 Turklāt ir jākonstatē, ka Regulā Nr. 261/2004 ir paredzētas divas dažādas lidojuma kavēšanās situācijas.

29 Pirmkārt, tādā atsevišķā kontekstā kā Regulas Nr. 261/2004 6. pantā paredzētajā lidojuma kavēšanās gadījumā minētajā regulā ir norāde tikai uz lidojuma kavēšanos atbilstoši paredzētajam izlidošanas laikam.

30 Otrkārt, citā kontekstā Regula Nr. 261/2004 attiecas uz lidojuma kavēšanās situāciju, kas konstatēta, ierodoties galamērķī. Tādējādi Regulas Nr. 261/2004 5. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punktā Savienības likumdevējs izdara juridiskus secinājumus no fakta, ka pasažieri, kuru lidojums tika atcelts un kuriem gaisa pārvadātājs piedāvā mainīt maršrutu, sasniedz savu galamērķi ar zināmu kavēšanos atbilstoši atceltā lidojuma ielidošanas laikam.

31 Šajā ziņā ir jānorāda, ka atsauce Regulā Nr. 261/2004 uz atšķirīgām kavēšanās situācijām atbilst Monreālas konvencijas, kas ir Savienības tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa, 19. pantam (skat. 2006. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-344/04 *IATA* un *ELFAA*, Krājums, I-403. lpp., 36. punkts, kā arī 2010. gada 6. maija spriedumu lietā C-63/09 *Walz*, Krājums, I-4239. lpp., 19. un 20. punkts). Šajā pantā ir atsauce uz jēdzienu "pasažieru [..] gaisa pārvadājuma aizkavēšanās", neprecizējot, kurā šādas pārvadāšanas posmā ir jākonstatē attiecīgā kavēšanās.

32 Otrām kārtām, ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir spriedusi, ka pasažieriem lidojumu ilgas kavēšanās gadījumā, proti, trīs vai vairāk stundas, tāpat kā pasažieriem, kuru sākotnējais lidojums tika atcelts un kuriem gaisa pārvadātājs nevar piedāvāt maršruta maiņu Regulas Nr. 261/2004 5. panta 1. punkta c) apakšpunkta iii) punktā paredzētajos apstākļos, ir tiesības saņemt kompensāciju, pamatojoties uz Regulas Nr. 261/2004 7. pantu, ņemot vērā, ka viņi cieš neatgriezenisku laika zaudējumu un attiecīgi līdzīgus sarežģījumus (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Sturgeon* u.c., 60. un 61. punkts, kā arī 2012. gada 23. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-581/10 un C-629/10 *Nelson* u.c., 34. un 40. punkts).

33 Tā kā šie sarežģījumi lidojumu kavēšanās gadījumā izpaužas, ielidojot galamērķī, Tiesa ir spriedusi, ka kavēšanās attiecībā uz Regulas Nr. 261/2004 7. pantā paredzēto kompensāciju ir jānovērtē salīdzinājumā ar paredzēto ielidošanas laiku šajā galamērķī (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Sturgeon* u.c., 61. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Nelson* u.c., 40. punkts).

34 Jēdziens "galamērķis" Regulas Nr. 261/2004 2. panta h) punktā ir definēts kā galamērķis, kas norādīts uz biļetes, kuru uzrāda pie reģistrācijas letes, vai tieši savienoto reisu gadījumā – pēdējā reisa galamērķis.

35 No tā izriet, ka tieši savienota reisa gadījumā attiecībā uz Regulas Nr. 261/2004 7. pantā paredzēto vienreizējo kompensāciju svarīga ir tikai konstatētā kavēšanās salīdzinājumā ar paredzēto ielidošanas laiku galamērķī, ar ko saprot attiecīgā pasažiera izmantotā pēdējā reisa galamērķi.

36 Treškārt, Regulas Nr. 261/2004 6. panta, kas attiecas uz lidojuma kavēšanos salīdzinājumā ar paredzēto izlidošanas laiku, mērķis saskaņā ar tā tekstu ir tikai noteikt nosacījumus, kuri dod tiesības uz palīdzības un atbalsta pasākumiem, kas ir paredzēti attiecīgi minētās regulas 8. un 9. pantā.

37 No tā izriet, ka vienreizējā kompensācija, uz kuru pasažierim ir tiesības saskaņā ar Regulas Nr. 261/2004 7. pantu, ja viņa reiss sasniedz savu galamērķi ar trīs vai vairāk stundu kavēšanos salīdzinājumā ar paredzēto ielidošanas laiku, nav pakārtota šīs regulas 6. pantā paredzēto nosacījumu ievērošanai.

38 Līdz ar to apstāklis, ka lidojums, kāds ir aplūkots pamatlietā, netika veikts ar kavēšanos salīdzinājumā ar paredzēto izlidošanas laiku, nepārsniedzot Regulas Nr. 261/2004 6. pantā noteiktos laikposmus, neietekmē aviosabiedrību pienākumu izmaksāt kompensāciju šāda lidojuma pasažieriem tāpēc, ka lidojuma ierašanās galamērķī ir notikusi ar trīs vai vairāk stundu kavēšanos.

39 Pretējs risinājums radītu nepamatotu atšķirīgu attieksmi, tāpēc ka lidmašīnas pasažieri, kuri savu galamērķi sasniedz ar trīs vai vairāk stundu nokavēšanos salīdzinājumā ar paredzēto ielidošanas laiku, būtu pakļauti atšķirīgai attieksmei atkarībā no tā, vai viņu lidojuma kavēšanās salīdzinājumā ar paredzēto izlidošanas laiku pārsniedz vai nepārsniedz Regulas Nr. 261/2004 6. pantā noteiktos laikposmus, lai gan viņu sarežģījumi neatgriezeniskā laika zaudējuma dēļ ir identiski.

40 Ceturtkārt, tiesas sēdē it īpaši Eiropas Komisija ir minējusi dažus statistikas datus par, pirmkārt, būtisku tieši savienoto reisu daļu pasažieru pārvadājumos Eiropas gaisa telpā un, otrkārt, ielidojot galamērķī, konstatētas trīs vai vairāk stundu kavēšanās periodiskumu, kas skar šādus lidojumus un ar ko ir izskaidrojamas attiecīgo pasažieru nokavētās pārsēšanās.

41 Šajā ziņā tik tiešām pienākums izmaksāt kompensāciju attiecīgā lidojuma pasažieriem atbilstoši Regulas Nr. 261/2004 7. pantā paredzētajiem standarta noteikumiem rada zināmas finansiālās sekas gaisa pārvadātājiem (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Nelson* u.c., 76. punkts).

42 Tomēr ir jāuzsver, pirmkārt, ka šīs finansiālās sekas nevar uzskatīt par nesamērīgām, ņemot vērā lidmašīnas pasažieru paaugstinātas aizsardzības mērķi (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Nelson* u.c., 76. punkts), un, otrkārt, ka šādu finansiālu seku faktiskais apjoms var tikt mazināts, ņemot vērā šādus trīs elementus.

43 Vispirms ir jāatgādina, ka gaisa pārvadātājiem nav jāmaksā minētā kompensācija, ja tie var pierādīt, ka lidojuma atcelšanu vai ilgstošu kavēšanos ir izraisījuši ārkārtēji apstākļi, no kuriem nevarētu izvairīties pat tad, ja tiktu veikti visi iespējamie pasākumi, proti, apstākļi, kas ir ārpus gaisa pārvadātāju faktiskas kontroles (2008. gada 22. decembra spriedums lietā C-549/07 *Wallentin-Hermann*, Krājums, I-11061. lpp., 34. punkts, kā arī iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Nelson* u.c., 79. punkts).

44 Tāpat ir jānorāda, ka no Regulas Nr. 261/2004 izrietošie pienākumi neietekmē šo pārvadātāju tiesības lūgt atlīdzinājumu no ikvienas personas, kura ir radījusi kavējumu, tostarp trešajām personām, kā tas ir noteikts šīs regulas 13. pantā (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Nelson* u.c., 80. punkts).

45 Turklāt kompensācijas summa, kas ir noteikta EUR 250, EUR 400 un EUR 600 apmērā atkarībā no attiecīgo lidojumu attāluma, var tikt vēl samazināta par 50 % saskaņā ar Regulas Nr. 261/2004 7. panta 2. punkta c) apakšpunktu, ja lidojums, uz kuru neattiecas minētās regulas 7. panta 2. punkta a) un b) apakšpunkts, nav kavēts ilgāk par četrām stundām (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Sturgeon* u.c., 63. punkts, kā arī iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Nelson* u.c., 78. punkts).

46 Visbeidzot, jebkurā gadījumā no judikatūras izriet, ka, nozīmīgums, kas ir piešķirts patērētāju, tostarp tādējādi lidmašīnas pasažieru, tiesību aizsardzības mērķim, var attaisnot negatīvās, pat ievērojamās ekonomiskās sekas atsevišķiem tirgus dalībniekiem (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Nelson* u.c., 81. punkts un tajā minētā judikatūra).

47 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 261/2004 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, pamatojoties uz šo pantu, ir jāmaksā kompensācija tieši savienota reisa – kurā izlidošana kavējās par tādu laikposmu, kas nepārsniedz minētās regulas 6. pantā noteiktos laikposmus, tomēr galamērķi sasniedza ar trīs vai vairāk stundu kavēšanos

salīdzinājumā ar paredzēto ielidošanas laiku – pasažierim, ņemot vērā, ka minētā kompensācija nav pakārtota nosacījumam par izlidošanas kavēšanos un tādējādi minētajā 6. pantā paredzēto nosacījumu ievērošanai.

Par otro jautājumu

48 Ņemot vērā uz pirmo prejudiciālo jautājumu sniegto apstiprinošo atbildi, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

49 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 11. februāra Regulas (EK) Nr. 261/2004, ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr. 295/91, 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, pamatojoties uz šo pantu, ir jāmaksā kompensācija tieši savienota reisa – kurā izlidošana kavējās par tādu laikposmu, kas nepārsniedz minētās regulas 6. pantā noteiktos laikposmus, tomēr galamērķi sasniedza ar trīs vai vairāk stundu kavēšanos salīdzinājumā ar paredzēto ielidošanas laiku – pasažierim, ņemot vērā, ka minētā kompensācija nav pakārtota nosacījumam par izlidošanas kavēšanos un tādējādi minētajā 6. pantā paredzēto nosacījumu ievērošanai.

[Paraksti]